237 szám.

A „KELET“ előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Fél évre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.
Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 12-ik szám.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.
Egy négyszög czentiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhau) der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10 Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapesten: Haasenste. és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fe vételi irodája Budapesten Szervitatér 3. sz.
Nyilttási czikkek
gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

Tizenegyedik évfolyam. 1881. Kolozsvár, szerda, október 19

Előfizetési felhivás

a

„KELET“ tizenegyedik évfolyamának utolsó, október—deczemberi évnegyedére.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 16 frt.
Fél évre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben. . : . . 1 „ 50 kr.

A „Kelet“ szerkesztősége.

A FELIRATI VITA.

(T.) Az országgyülés megnyilásával nagyban ijesztgették az ellenzéki lapok Tisza Kálmánt. A mind inkább szükebb körre szoritott habarék azzal vigasztalta magát: hogy a választó közönségnek nem kellek ugyan, de majd agyonbeszéllek a parlamentben; pedig jaj annak az embernek, kinek Szilágyi Dezső az ő száját neki stellirozza és jaj annak az ülésnek, melyben négy álló óráig olyan tüzelést folytat az egész ház türelme ellen, hogy a legtöbb képviselő kiretirál a folyosóra, a ki meg benmarad?— kapja magát és elalszik...

A szélbali lapok pedig Lendl-t fogták kapóra, miután hogy minden országgyülés megnyitására kell egy kis csipelni való, a nélkül olyan lenne az, mint a szüret röppentyü nélkül; ámde addig-addig töltögették a lapok hasábjaira, addig-addig sustorékoltatták olvasó közönségük előtt az esprit, hogy mire a parlament függönyei széttárultak, elfogyott a puskaporuk. Soha nagyobb kényelemmel nem debattiroztak még ország gyülésen, mint most, soha nagyobb mérséklettel nem folyt még kapaczitáczió, mint jelenleg, a mi pedig Verhovay Gyula nagy hazánk fiának ebben a természetben nem tetszett. Olvasván pedig ő Kossuth Lajosról nagy dolgokat, s elmélyedvén szónoklatainak mélységében a la Don Quichotte a harczi dicsőségek és lovagi tettek leirásában, kapja magát pánczélt ölt és az ő szélbali harcziménét megnyergeli.

Még két ilyen beszéd, s az általunk igen tisztelt képviselő ur oly meglepettetésben fog részesülni: hogy Renztől a czirkuszba kap meghivást; s ha a szélbalon ülő titkos ellenségei, s álbarátai közt senki sincs, ki ezt neki (orrát leharaptatni nem akarván) megmondani merészelné: hát mi, megmondjuk és igen örülünk rajta, hogy jelen szónoklatába nem sült bele, mert végig hallgatván meg vagyunk róla győződve, hogy Magyarországban bajtól egy ideig még nem tarthatunk, mert az egyetlen, ki merész vállalatokban a vezérszerepre vállalkozni minden pillanatban kész lett volna, hazánk parlamentjének Don Quichotteja: nem veszedelmes ember. Ha pedig ezen állításunkat kétségbevonni méltóztatnék? — ám méltóztassék megkérdezni a szélbal véneit és bölcseit, hogy 1867 óta ennél gyarlóbb beszédet hallottak-e?

A pokolról diskuráló barátot, vagy is a beszéd fő és kidomboruló alakját kivéve, hát ilyen szpicset akár a malom alatt, el tudna ám mondani akárki; olyan közönséges egy kávéházi parlirozás volt biz az, hogy ilyennek hallásához, istennek hála még a magyar parlament sincs hozzá szokva, de ne is legyen! A minden tizedik szóban előforduló baklövéseket a szélbal azzal igyekezett palástolni, hogy helyeslően tüntetett, mig ellenben a ház többi részén, az egyesült ellenzéket is ide értve, meglátszott az indignáczió: hogy valaki országházban egy ilyen beszéddel fel mer lépni.

Persze Verhovay ur kortes közönséghez, meg az ő publikumához van szokva, kik a „Három hordó“-ban egy számára készitendő aranytollra gyüjtést rendeznek, s azt nem birja meggondolni, hogy olyan üres frázisokkal és kongó beszéddel okos emberekre hatást csinálni nem lehet. Tisza Kálmán igen okosan tette, hogy az egész beszédre csak annyit mondott, mintha egy reá szállt fullánktalan dongó elkergetéséről lett volna szó: Hess! És a dongó a pokolra szállt baráttal együtt elröpült.

Igy mutatta meg Verhovay ur az ő publikumának, hogy az országgyülésen Verhovay ur olyan kicsiny, hogy talán a legkisebb; mert nem hiszem, hogy akadt volna rajta kivül még egy, ki ama szónoklat elmondására vállalkozott volna... A hatás tehát plüre esett, s a Tisza Kálmán rémitgetésére eddig dugacsban tartott madárijesztőnek a parlament előtt történt másodszori megjelenése talán még nevetségesebb volt az elsőnél is.

Meglátszik az országgyülésen, hogy a czélhoz nem vezető demonstrácziókba belefáradt, s hogy békés időben ész ellen nem lehet küzdeni csak észszel, érv ellen pedig érvvel, s igy a Verhovay-féle emberek nem sokra mennek. A komolyabb képviselők magatartása meg igen nyomott, mert: nem az az érzelem vezeti őket, hogy t. i. ellenzékeskedésük a kormány ellenőrzése legyen, hanem a kormányra jutás, mitől pedig ismét távolabbra estek, mint valaha.

A többség erős és szilárd, de a mi fő: a pártok már kölcsönösen ismerik egymást, s a mit még a parlamenti élet kezdetén hittek, hogy ilyen vagy olyan fogásokkal hatni lehet? — azzal mindinkább felhagynak, s mindinkább megszokják a fegyelmet, mely a világ minden parlamentjében megvan, de a nélkül parlamenti élet nem is képzelhető. Igy tehát lassan és lassan belejövünk a rendes parlamenti kerékvágásba, melyben 1867 óta még nem voltunk, s épen azért nem lehetett a haladás oly biztos, mint ezentulra mutatkozik.

A mult vasárnap ő felsége a király elnöklete alatt közös ministertanács tartatott, melyben Tisza Kálmán magyar kormányelnök is részt vett. A tanács leglényegesebb eredménye az, hogy a külügyi ministerium jelenlegi provisoriuma a delegácziók üléseinek befejezéséig megmarad, s a leendő külügyér kinevezése iránti tárgyalások tehát csak a delegácziók után folytattatnak. Ezen modalitást, mint jelenleg a legczélszerübbet, a magyar kormány inditványozta, s Taaffe gróf is e nézethez csatlakozott.

—

Ő felsége a király vasárnap Gödöllőre utazott, a hol több napig fog időzni, s igy igen valószinü, hogy a külügyéri kinevezés tárgyában Budán folytattatnak a tárgyalások, s ő felsége a király és orosz czár jelzett találkozása is több hétre elhalasztatik.

—

Tunisból jött táviratok szerint jelentékeny számu lázadók megtámadták a Sabattier parancsnoksága alatt álló franczia csapatot, mely 6 órai harcz után visszaverte a támadást, és a lázadók közül 800 at megölt. Ali bey ismét győzelmet aratott és 200 lázadót elfogott.

—

Londonból távirják, hogy Limerickben tegnap zavargások fordultak elő. A tömeg több izben megtámadta a rendőröket és a katonákat, kik a fegyverrel kezükben szétkergették a zavargókat. Mind a két részen számosan megsebesültek. Husz egyént elfogtak. Dublinban is voltak zavargások. A rendőrség szétkergeté a tömeget.

—

Az osztrák-magyar vám és kereskedelmi tárgyalások Bécsben ismét meg fognak kezdetni. E tárgyban a magyar kormány részéről br. Andreánszky oszt. tanácsos és Mihálovics min. titkár mennek föl.

—

A delegácziók e hó 27.ére hivatnak egybe Bécsbe.

—

Az osztr. áll. vasuttársaság igazgatósága elhatározta, hogy a marchegg-budapesti vonalon egy második vágányt fog lerakni.

Országgyülés.

A képviselőház ülése.

Október 15.

A válaszfelirati javaslat tárgyalása.

Irányi Dániel beszéde elején a letolyt választásokról emlékezik meg, melyek alatt számtalan törvénytelenség fordult elő.

Panaszkodunk az erkölcsök hanyatlása miatt, s ennek sok részben magunk vagyunk okai. A melyik előljáró a választásoknál hatalmával visszaél, az lehetetlen, hogy tiszteletben részesüljön.

A sebet, ha gyógyitani akarjuk, fel kell tárni, nem pedig elfedni. Ne várjunk addig, mig az gyógyithatlan lesz, vagy annyira elfajzik, hogy majd csak vassal lehet kiirtani. A miniszterelnök még hat év előtt azt mondotta, hogy a közjogi alap rossz, s mégis rálépett, kijelentvén, hógy elveit csak felfüggeszti. Vajjon nem félnek-e attól, hogy az erkölcsi sülyedés akkora lesz az országban, hogy minden eladó lesz, még az az alap is, melyért most lelkesednek. Nem fogadja el a többség felirati javaslatát, hanem lényegileg elfogadja a Helfy által benyujtott javaslatot. (Élénk helyeslés a szélső balon.)

Kapocsányi Mór a jelenlegi viszonyok között csak a többség felirati javaslatát tartja elfogadhatónak. Nem is szólalt volna fel, ha Polit egy megjegyzése erre nem készteti. Szóló Polit szerint nemzetiségi kerületből való, mert választóinak legnagyobb része román. Polit csalatkozik, ha azt hiszi, hogy azok, kik nem tudnak magyarul, nem magyar honpolgárok. Ez nem igaz. Ezek is hü fiai a hazának. Ilyenek az ő választói, románok, de kik hazájokat épen ugy szeretik és védik, mint a magyarok. (Éljenzés.) Ez a felelet Polit ur kérdésére. Szól ezután Fogarasmegye szomoru közviszonyairól, s azokat a kormány figyelmébe ajánlja. Elhagyott és szegény nép ez, s még sem ellenzékeskedik nemzetiségi szempontból; megérdemli a pártfogást. Politék azért vannak oly kevesen, mert hijjával vannak a hivők seregének. Ismétli, hogy elfogadja a többség felirati javaslatát. (Helyeslés jobbról.)

Berzeviczy Albert, ki a többség élénken megéljenzett, igen sikerülten polemizált a vita több szónokával. Utána Szilágyi Dezső beszélt hosszasan. Programmot sürgetett a kormánytól, mintha az ő pártjának lenne csak annyi is, mint a mennyit a kormány a trónbeszédben s pártja a felirati javaslatban a jövő munkájául kijelölt.

A vita bezárása előtt Vuchetich István horvátországi képviselő szólott szép magyar nyelven, s kivéve azt, hogy Fiuméra nézve némi fentartással élt, helyesen és nagy tetszés közt. Polit ellenében állitotta, hogy Horvátországban a választások teljes szabadsággal mentek végbe, s alaptalan a vád, hogy ott a szerbek protegáltatnak.

Végül nagy derültség és taps között tett Szalay Imre multkori hasonlatára (a mérges kutyáról, melynek mindig uj koncz kell), néhány megjegyzést.

Ezután Tisza kormányelnök reflektált a Szilágyi által mondottakra a többség nagy tetszése közben. A közigazgatási kérdésre nézve ismételte, hogy a jelenlegi, a nemzet történetével egybeforrott rendszer javitását tartja szükségesnek, s csak ha ez nem vezetne czélra, fogadna el más rendszert. Nem a nemzetek vannak a theoriák kedvéért, hanem a theoriáknak kell alkalmazkadniok a nemzetekhez. Irányinak válaszolja, hogy még az etetésnél és itatásnál is — melyben egyébiránt a szélsőbalnak is volt része — nagyobb vesztegetés az, mely a lelket tártoritja meg be nem váltható igéretekkel és a törvény iránti tisztelet megingatásával.

Holnap az előadók szólanak.

A kolozsvári kereskedelmi- és iparkamara felirata

a pénzügyminiszter urhoz Kolozsvár sz. k. városnak zárt várossá tétele ügyében.

(Vége.)

Azt ugyan nem állitjuk, hogy a 30,000 lakó a mindennapi szükséget képező élelmi czikkekről le fog mondhatni, de nagy különbség lesz, ha ezek legnagyobb részét kolozsvári lakók fogják a vasuton vagy tengelyen a távolabbi vidékekről importálni, vagy maguk a termelők hozzák a piaczra s viszont itt elégitik ki szükségleteiket, vagy e tekintetben saját lakhelyeik központjához fordulnak. A ki tudomásával bir annak, hogy a szomszéd falvak is már jól berendezett kereskedésekkel s iparosokkal birnak, érteni fogja, hogy a falusi nép ma-holnap ugyis emancipálva lesz a nagyobb városokra szorulás alól. Ismételjük tehát, hogy a termelők elmaradása a vásárokról, Kolozsvár forgalmi életének megölője; a termelők elmaradását pedig a sorompók felállitása okvetlen maga után vonja. Ennek bebizonyitására elég felhoznunk Maros-Ludast, a mely termény-kereskedésének fölvirágzását még a vasút megnyilta előtt azon út-vámsorompónak köszöni, a melyet az akkori absolut kormány bölcsesége a város kérelme ellenére Tordán az Aranyos hidja elé úgy állitott fel, hogy az Aranyos völgyéből jövő szekerek — noha az országutat nem használták — ki nem kerülhették. A város aláhanyatlott forgalmát a később hátrább tolt sorompó soha sem volt képes visszaállitni. — Kolozsvárnak is könnyen válhatik a szomszéd Apahida, a mely már is két vasút góczpontján s a Mezőség küszöbén fekszik, egy ily versenypiaczává.

A forgalom ily módon leendő áthelyezésének legfőbb oka mindenesetre a lesz, hogy a vidéki nép oly pénztelen és szegény, hogy pl. a mostani csekély behozatali vámot sem képes előre megfizetni, hanem azért a vámőrnek rendesen zálogot hagy, a melyet visszatérőben vált ki, de ha a fogyasztási adó alá eső tárgyakat az adóvonalon fennálló hivatalnál előre be kell jelenteni s a kapandó bárcza ellenében azok mindegyikeért, tehát nem számitva az 5 frt 4 krral adóztatott nagy marhát, minden borjuért a 84, minden juhért a 32, minden bárányért a 21, minden süldő disznóért a 63 s a kinőtt sertésért az 1 frt 26 krt előre kell megfizetnie, csak igy hozatván át a sorompón, e feladat reá nézve merőben lehetlen, s igy a következmény kimaradhatatlan.

De föltéve, hógy a vázoltuk viszonyok kedvezőbben alakulnának, hogy az adóvonal épen és a csempészettől védetten fenntartható lenne, mi módon lesz kivihető az, hogy a kis- és nagy marhatenyésztéssel és szárnyasok termelésével foglalkozó, magában a város kebelében, a sorompón belől élő lakósság a fogyasztási adót ki ne játszodja? Mi megvalljuk, hogy a vágóhidra kerülő nagymarhák kivételével, ennek az ellenőrzését a zárt városnak dekretált területen belül ép ugy nem tudjuk elképzelni a jövőben, a mint nem volt megakadályozható a multban s nincs a jelenben sem, a mikor pedig a mészárostársulat saját koczkázatára kezeli a városnak a húsfogyasztási adót s érdekében áll az ellenőrzé! Határozott nézetünk szerint a magánfogyasztás nem ellenőrizhető s miután a mezőgazdaság és állattenyésztéssel foglalkozó lakosság a magasabb adótételekben még nagyobb ösztönt talál a kijátszásra, a visszaélés még nagyobb lesz. Az óvszer egyedül a marhatenyésztés eltiltása lehetne.

Ezek volnának a husfogyasztási adó következményei. Nem kevésbé károsan hatna a borfogyasztási adónak a sorompóknál előre való szedése a borkereskedésre, e különben is annyi visszás körülményekkel küzdő, de fejlődésre képes és fejlődésnek induló üzletágra. Nem is emlitve, hogy a kolozsvári szőlőhegyeknek egy tekintélyes része, a Kőmál és Bornyumál a város sorompóin belül van; nem emlitve, hogy a többi szőlőhegyekben sincs sehol pincze, csak arra kivánunk mutatni, hogy az egész kamara-kerületben egyedül Kolozsvár városában léteznek terjedelmes nagyságu és alkalmas pinczék.

Lakosainak intelligentiáján s pénzerején kivül főleg e körülménynek köszönheti, hogy a város az erdélyi boroknak egyik tekintélyes raktárául szolgál. Ide hozza a közelebbi és távolabbi vidék termését s a jelenleg fennálló intézkedések szerint a must és bor behozható a kincstári és városi illetékek előleges lefizetése nélkül is; ezeket fizeti meg a kereskedő, a mikor leltározott raktárából valóban városi fogyasztásra kerül. E kedvezmény nélkül a gyengébb fajta bor s főleg a must, a mely csak okszerü pinczekezelés után válik értékes borrá, a városba be sem jöhetne, mert gyakran az ára az adó értékével sem ér fel. Ha a város a zárt városok közé fog tartozni, a 2 frt 23 kr. fogyasztási adót előre megfizetni még annak az itt lakó termelőnek sem lesz módjában, a ki falusi jószágainak termését szállitja városi pinczéjébe, annál kevésbé annak a kisebb vidéki gazdának, a ki termését itt akarja pénzzé tenni; sőt a borkereskedőnek is egész külön tőkére lesz szüksége, hogy ez adót előlegezze, csak azért, hogy nagyobb részét — mert hisz nem mind itt fogyasztatik el — a kivitelnél ujból visszakapja. Bármennyire vállalkozók is kereskedőink, s bármily jó hitellel is birnak, annyi tőkével még sem rendelkeznek s a borkereskedés annyi jövedelmet nem nyujt, hogy ez áldozatot hozhassák; arra pedig, hogy a sorompókon kivül épitendő pinczékkel állitsanak maguknak adómentes raktárakat, gondolni sem lehet. A kétségtelen eredmény lesz tehát itt is: a borkereskedés visszaesése, elhanyatlása, s ezzel kapcsolatban a szőlőmüvelés elhanyagolása. Hogy ezzel együtt a város borregale jövedelme is nagyon fog szenvedni, azt csak mellékesen emlitjük.

És mindezekkel szemben a kincstárnak minő érdekei állnak? Jelenleg fizet a város kiegyezés utján bus- és borfogyasztási adóban 45 ezér frtot, ehez járulna az 1882.re praeliminált czukor-, kávé- és sörfogyasztási adó 14,000 frt, összesen 59,000 frt.

Tegyük fel, hogy a zárt város adószedésének haszonbérét sikerülni fog 25—30 százalékkal fölebb emelni, ez tenne 15—20 ezer frtot. Ez a kétes jövedelem-szaporodás, sőt maga az egész 60—80000 frt fogyasztási adó sem érdemli, — a mi igénytelen, de legőszintébb nézetünk szerint — hogy e miatt egy város fejlődésnek indult forgalma, anyagi jóléte és szebb jövője koczkára tétessék! Mert ugyanis bátrak vagyunk ismételni, hogy a szándékolt intézkedés által Kolozsvár városában a földmivelés, ipar és kereskedés érdekei, a városnak magának administrativ megélhetése, a melyért a lakosság most is 30 százalék adópótlékkal áldoz, mind-mind alapjukban vannak megtámadva; de ha az adóvonal felállitása s valamely haszonbérlő egy-két évig a praeliminált jövedelmet biztositni fogná is, meggyőződésünk az, hogy e jövedelem csak nagyon ideiglenes lenne, s csakhamar azon szomoru tapasztalat előtt állna Nagyméltóságod, hogy nem csak a fogyasztási adók jövedelme csökkent, de a lakosság adóképessége annyira alászállt, hogy az egyenes és közvetett adókban többszörösen nagyobb a deficit, mint a mennyit a fogyasztási adók összesen hajtottak.

Nagyméltóságu Minister Ur! Midőn a fennebb előadott indokokat méltányoló figyelmébe ajánlani bátorkodunk, tesszük ezt nem csak Kolozsvár városának jól felfogott érdekében, hanem tesszük egész kamara-kerületünk anyagi érdekei megóvásáért, a melyekkel az erdélyi részek fővárosának sorsa annyira összefügg, és tesszük ugyanazon kincstári érdekek szempontjából is, a melyeket Nagyméltóságod a szóban forgó intézkedéssel előmozditani vél. Mi nem tartjuk magunkat csalhatatlanoknak véleményünkben, de annyi áll, hogy ha a csalódás nem a mi részünkön lesz, ennek következményei sokkal sulyosabbak, sokkal helyrehozhatatlanabbak lesznek, mintha Nagyméltóságod törvényszabta jogával még nem él s kilátásba helyezett intézkedésétől elállva, az év végéig Kolozsvár városnak alkalmat nyujt más módon szolgáltatni be a kincstárba azon összeget, a melyhez a szándékolt intézkedés utján remél, s a mire az állam és nemzet érdekében Kolozsvár város közönsége — habár áldozattal is — bizonynyal inkább kész lesz, mint elejébe menni a biztos romlásnak!

BELFÖLD.

Fővárosi levelek.

Budapest, oct. 17.

T. Szerkesztő ur! A felirati vita véget ért a tisztelt házban. A ki tanuja volt ez életnélküli szóbeszédes üléseknek, csak fájdalommal nézhette a közöny, az érdektelenség, figyelmetlenség kinos vergődését, a melylyel ráeröltette magára a parlamenti komolyságot. Szerdán kezdették el a dikcziózást, s ma már vége van. Az ellenzékek nagy-kaliberü gorombaságai, a többség meggyőzni iparkodó szónoklatai elhangoztak; Polyt elnyögé ez alkalommal is a nemzetiségek sérelmeinek jeremiadját, melyhez méltó kiséret volt a Miletics tapsa, s aztán oda a rakéták nagyhangu puffogása. Neki fogunk nemsokára a törvényjavaslatoknak, lemorzsoljuk azokat es. . . .

A külpolitikában az a kérdés foglalkoztatjo az itteni köröket, hogy megy-e a király találkozásra az orosz czárral, el megyen-e orosz földre orosz barátságot keresni? Amaz ismeretes „megbizható“ ellenzéki lapok erősen bizonygatják, hogy a találkozás meg fog történi. Pedig a legbiztosabb forrásból vett értesülés szerint csak olyan kósza beszéd az egész. Csalhatatlan sürgönyök nem szólnak semmit, a mióta jobban ügyelnek bizonyos helyen a — papirkosárra. . . .

Gyulay-Edelsheim br. tábornok állapota ma is csak abban az aggasztó stádiumban van. Látogatók egymásnak adják a kilincset, a névjegyek egész halmaza fekszik a kitett tálczán; a kiadott orvosi bulletinek hangja ugyanaz, csak az aggodalmat mérséklik olykor szelidebb kitejezésével a reménytelenségnek. Halála nagy meglepetést fog szülni bizonnyal a katonai körökben. Van egyébb iránt most egyébb tárgya a katonai körökben a beszédnek. Ez a Graef altábornagy adlátus előléptetésének ügye. Mondják, hogy lovassági tábornokká fogják előléptetni. Most erősen mázsálják a honvédség köreiben azokat az érdemeket, a melyek alapját kell, hogy képezzék a tábornagyságnak. . . . Az ő dolguk, hogy megtalálják-e.

Az őszi évad egyik sport élvezete, a lóversenynk első napja tegnap volt. Rémitő csunya idő „kedvezett“ a versenynek, s bizony a legujabb divatot bemutató hölgyvilág didergett a gyepen. Az esőzés beállt, s valószinüleg elmarad holnapról a verseny második napja, a melyre a királyné szintén megigérte volt látogatását.

A népszinházban Evva a nagy ajtóstul rontott be, mint uj direktor.

A „Karácsonyfa“ czimü tündéries látványosságot adatta elő tegnap először, és adják egymásután 20-szor. Szó sincs róla, hogy a darab ne volna egyike a legkitünőbb kassa daraboknak. Kiállitása oly fényes és szép, hogy gyönyörüség nézni. — A nagy felvonások, csoportozatok, balletek igen sikerültek, a gépezetek ügyesek.

A darab meséje simplex, s elég bihetetlen egy tündéri darabhoz, de látványosságnak igen sikerült. Zsufolva is van a ház. Megemlithetem itt, hogy a Ditrói-pár, a kiket önöktől hóditottunk el, tetszést aratott, és hiszem, hogy kedvenczeivé válnak a közönségnek.

L. E.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Szászváros, 1881. okt. 17-én.

(Templomszentelés)

Tisztelt Szerkesztő ur!

A helybeli róm. kath. egyházközségnek tegnap igen emlékezetes napja volt, t. i. megnagyobbitott és toronnyal ellátott temploma fölszentelésének örömteljes ünnepe.

Még a mult év tavaszán kezdették meg az épitkezést, mely közel 12 ezer frtba kerülhetett, de csak is e folyó hó elejére készülhetett el a 16 méterrel meghosszabbitott, csinos toronnyal és gyönyörü hangu harangokkal ellátott templom annyira, hogy a fölszentelés fényes szertartásai benne a tegnap megtarthatók lehettek.

A fölszentelésre Lönhard püspök ő eminentiája személyesen lejött Szászvárosra. Okt. 15-én érkezett ide s estve a kath. hitközség fényes fáklyás-zenével tisztelte meg a szeretett főpásztort. Kapcza Gyula ügyvéd magyarul, Jahn József aljárásbiró pedig németül fejezte ki az egyházközségnek tiszteletteljes ragaszkodását és hódolatát, ohajtva mind a ketten, hogy „legyen áldott, ki jött az urnak nevében!“ Mire a főtiszt. püspök ur csinos hazafias szellemü beszédben köszönte meg a kitüntető fogadtatást, azt kivánva, hogy legyenek áldottak azok, a kik előidézték, lehetővé tették az ő idejövetelét!

Másnap a borongó idő és sürü permete daczára már reggeli 9 órakor nagy számu közönség töltötte meg az uj templom minden részét. A fölszentelést fényes segédlet mellett főtiszt. Püspök ur végezte. A számos szertartásos aktus közül fölemlitem a templom megkerülését és szentelt vizzel beöntözését; a templom ajtóra olajjal, a templom belső falaira 12 helyen szentelt vizzel keresztet vont a püspök ur, végül pedig az oltár egy vértanu csontjait ereklye gyanánt elrejtette. A szertartás egyes részleteinek értelmét fölszentelő beszédében magyarázta meg, mely épen azért nagy hatást nem idézhetett elé. Mise alatt a helybeli magy. polg. dalárda két vegyes karra irt ehoralt és egy férfikarra irt hymnust adott elé; Oláh Irma k. a. és Papp János ur, mint dalegyleti tagok pedig Haydn „Teremtés-“éből énekeltek egy igen szép duót.

A templomszentelés után 2 órakor közebéd volt, melynek lefolyásáról azonban — nem lehetvén ott — semmi értesitést sem küldhetek.

r. l.

A szegény tanulók felsegélésére Kolozsvártt alakult jótékony egyesület ALAPSZABÁLYAI.

(Vége.)

17. A gazda kötelességei.

a) A szolgát, vagy szolgákat — előrebocsátott értesités után — a tagokhoz időnként kiküldi, a tőlök nyert adományokat jegyzék szerint számbaveszi, s ideiglenes elhelyeztetésökről, rendben tartásukról és megőrzésökről gondoskodik. Általában ő az egyesület tárházának felelős őre.

b) Időnként javaslatokat tesz a tárházban levőknek értékesitésére, vagy közvetlen kiosztására, valamint a szükséges beszerzésekre s méltányos segélyezésekre vonatkozólag is, a felügyelő bizottságnak, szorgosabb szükség eseteiben pedig az elnökségnek; s ezeknek ugy az ezen javaslatokra kimondott, valamint bárminemü háztartási és gazdasági ügyben meghozott határozatait s rendeleteit végrehajtja, s illetőleg az ő közvetlen rendelkezése alatt álló szolgaszemélyzettel, vagy más felfogadottakkal — saját felelősségére — végrehajtatja.

c) Őrködik a felett, hogy a szolgák vagy felfogadottak pontosan teljesitsék kötelességöket, s az egyesületet semmiben meg ne károsithassák. Épen ezért a szolgák vagy más felfogadandók felvételére, szegődtetésére s elbocsátására nézve őt illeti a javaslattétel; sőt jog adatik neki arra, hogy ismételt vagy nagyobb mérvü engedetlenség, rendetlenség, kivált pedig az egyesületnek hátrányt vagy kárt okozó hütlenség eseteiben — az elnökséghez tett s részéről jóváhagyott jelentés után — bármely szolgát, vagy beszegődtetettet azonnal elbocsáthasson szolgálatából.

d) Végre kötelessége a gazdának: a tárházba begyültekről s onnan kiadottakról, valamint a segélyezésekről is, pontos és hiteles jegyzéket vezetni; a keze alá begyült pénzeket, a meghatározott időben (L. 16. §. a) pont) a pénztárba beszolgáltatni, s a közgyülés elébe terjesztendő évi jelentésekben a maga munkálkodásáról s ügyforgalmáról pontosan és lelkiismeretesen számot adni.

V. A felügyelő bizottság.

18. Az egyesület folyó ügyeinek vitelére s nyilvántartására, valamint a tisztviselők teendőinek megkönnyitésére s működésök irányozására s ellenőrzésére felügyelő bizottság szerveztetik, mely a tisztviselőkön kivül 3 évre választott 12 tagból áll. E választott tagoknak 1 harmada az első és második év végén kisorsolás utján, a 3-ik éven kezdve pedig megválasztatásuk idő- és sorrendje szerint kilép, s ezeknek helye uj választással töltetik be; de a kilépettek ujra megválaszthatók.

19. A felügyelő bizottság jogai s kötelességei a következők:

a.) Az egyesület czéljai megközelitésére s jótékonyságának minél nagyobb körökre terjesztetése szempontjából, állandó résztvevő és pártoló tagokat gyüjt; felhivásokat s ismertetéseket bocsát ki; a hová szükségesnek látja, átiratokat, kéréseket és felterjesztéseket intéz; általában munkál és hat arra, hogy minél teljesebb és áldásosabb lehessen a szegény tanulók segélyezési ügye.

b.) Intézi és őrködő figyelmével kiséri az adományok gyüjtését s gondoskodik czélszerü és biztos elhelyeztetésökről, egészségügyi tekintetben szükségesnek mutatkozó desinficiáltatásáról, helyes rendben és pontos számontartásukról s minél előnyösebb értékesittetésökről. Utóbbi czélból az egyesület tárházában vagy más alkalmas helyen, az eladandókra időnként nyilvános árveréseket, vagy előre kihirdetett szabad kézből való eladásokat; a beszerzendőkre és átalakitandókra nézve pedig nyilt árlejtéseket rendez és tart, vagy zártajánlatokat s vállalkozási jelentkezéseket fogad el, s ezek alapján alkura s egyezségekre lépik és szerződéseket köt.

c.) Kezelteti s ellenőrzi az egyesület pénzbeli bevételeit s megállitja s utalványozza a szükséges kiadásokat. Mindezekről, valamint a tárház forgalmáról — nyilvános elszámolásképpen s egyszersmind az érdeklődés felköltése s fokozása szempontjából — időnként nyilvántartó kimutatásokat és számadási kivonatokat teszen közzé.

d.) A gazda, jegyző vagy elnökség utján beveszi, elfogadja és tárgyalja a segélyezés iránti kéréseket, véleményeket és javaslatokat; s ezek felett — kellő körültekintés és puhatolódzás után — végérvényesen dönt és határoz, s határozatait végre is hajtatja. Segélyt azonban csak vagy már tényleg oktatásban részesülő szegénysorsu, szorgalmas és jó magaviseletü tanulónak adhat; vagy pedig olyan tankötelesnek, a ki épen ez. által gyámolittatik s ösztönöztetik pontos és szorgalmas iskolába járásra, s illetőleg segittetik sikeres tanulásra.

e.) Irányozza, segiti és ellenőrzi a tisztviselők munkáját; felfogadja, beállitja, vagy változtatja a szolgaszemélyzetet és szegődötteket, s megszabja és beosztja az ő foglalkozásukat. Ha jónak látja, minderre, valamint a maga működésének s eljárásának szabályozására ügyrendet alkot, melyet megerősitésre a közgyülés elé terjeszt, s az ő jóváhagyásával azonnal életbe is léptet.

f.) Előkészíti a közgyülések tárgyait s megállitja a sorrendjöket. Rendes közgyüléseken a lehető legtüzetesebb jelentéssel ad számot mind a maga, mind a tisztviselők működéséről, s általában az egyesület tevékenységéről s hatásáról.

g.) Mindezen teendői végzésére 2 havonként legalább 1 rendes, s ezeken kivül évenként annyi rendkivüli ülést tart, a mennyit a szükség igényel. Ez ülések az egyesület tagjaira kivétel nélkül nyiltak; de 5 szavazásra jogosult tag kivánatára bármely ülés is azonnal zárttá alakitható.

VI. Az egyesület megszünése.

20., Ez egyesület mindaddig fel nem oszolhatik, vagy meg nem szünhetik, mig legalább annyi felkarolásra talál, a mennyi — a kezelési költségek fedezésén kivül — a czéljául tüzött jótékonyság gyakorlását bármi kis mértékben is megengedi. Ennélfogva csakis abban a nem remélt esetben tekinthető teljesen feloszlottnak vagy megszüntnek az egyesület, ha tagjai számának tetemes leapadása miatt, huzamosabb időn át (pl. legalább is 1—2 év telyes leforgása alatt) nem csak semminemü jótékonyságot nem gyakorolhat, hanem még a legelkerülhetetlenebb kezelési költségeket sem fedezheti. Ez esetben a tárház szerelvényeiben, vagy esetleg már értékekben fennmaradó vagyona valamely városi, más tanügyi czélra forditandó. Ha tehát az elkerülhetetlennek mutatkozó feloszlás előzetes jelzésével egybehivott, legutolsó közgyülés — az összes tényleges tagok szavazásának legalább is 2 harmadnyi többségével — kimondja a feloszlást vagy megszünést: minden még fennmarad érték vagy vagyon, a megjelölt czél javára, a városi hatóság megőrzésére, s illetőleg rendelkezés alá bocsátandó; minek megtörténtéről s az egyesület feloszlásáról — a hatóságnak átadott vagyonrész leltárának egyik hiteles példánya felterjesztése mellett — a m. kir. Nagymélt. Belügyminiszter ur is értesitendő.

Kolozsvártt, 1881. okotber hava 16-án.

A magyar tudományos akadémia ülése.

— oct 17.

(Eredeti tudósitás.)

A magy. tud. akadémia mathematikai és természettudományi osztálya Stocek József elnöklete alatt ma tartotta a nyári szünet után első ülését. Ez alkalommal a következő értekezések tartattak:

Péch Antal, min. tanácsos, mint megválasztott levelező tagnak „A tudomány haladásának befolyása a Selmeczvidéki bányamivelésre“ czimü székfoglalóját Szabó József r. tag mutatta be. Az értekezés részletesen ismerteti a selmeczi bányamivelés történetét, azon átalakulásokat, melyeken ugy a mivelés, mint a bányakezelés átment s a bányamivelés emelésére tett fontosabb intézkedéseket. Legtöbbet lenditett ezen az 1763-ban felállitott bányaiskola s ennek 1770-ben akadémiává történt átalakitása.

Than Károly r. tag folytatta vegyerélytani vizsgálatai folytán nyert eredményei ismertetését s egyuttal dr. Ilosvay és dr, Liebermann az egyetem vegytani s dr. Liebermannak az állatorvostani intézet laboratoriumából közölt adatait olvasta fel.

Hunyadi Jenő l. t. egy negyedrendü felületről értekezik, mely a hat ponton átmenő másodrangu kúpfelületek csucsainak mértani helye.

Ossikovszky kolozsvári egyetemi tanár „A heveny májsorvadásról“ czimü értekezését Balogh Kálmán r. t- mutatta be.*)

Az utolsó felolvasó Kápolnai Pauer István volt, ki „A nemzetközi jog szárazföldi háboruban követendő szabályai“ czimü franczia munkát általa eszközölt magyar forditásban ismertetett.

E terjedelmes programm kimeritésével az ülés, egyéb tárgy nem lévén, véget ért.

EGÉSZSÉGÜGY.

A heveny-májsorvadás azonos a phosphor-mérgezéssel.

Ossikovszky József kolozsv. egy. tanártól.**)

Eddig, mint tudva van, az ugynevezett heveny-májsorvadas még mindig mint oly kóralak szerepel a kórtanban, a mely ismeretlen hatányok által előidézve, rendesen halállal végződik, s melyet ennélfogva ugy törvényszéki, mint orvos-rendőri kérdésekben természetes halálnak vélnek. Ossikovszky ez alkalommal egy terjedelmes munkájának egyik fejezetét mutatja be, a mely hivatva van kórvegytani tapasztalatok alapján bebizonyitani, hogy az ugynevezett heveny-májsorvadás nem egyéb phosphormérgezésnél, állitásának bebizonyitására oly phosphormérgezési eseteket hoz fel, melyekben a vizelet vegyelemzése annak leucin és tyrosyn tartalmára kivolt terjesztve.

Ossikovszky volt ugyanis az első, a ki 1869-ben a bécsi cs. kir. általános kórházban egy 9-ed napon halállal végződő phosphormérgezési esetet észlelt, a melyben nem csak a kórlefolyás és a vizeletnek vegyi összetétele tökéletesen azonos volt az ugynevezett: „heveny-máj sorvadással“, hanem a bonczlelet is a máj balkarélyának tetemes sorvadását deritette fel, ő ez esetre vonatkozólag 1870-ben november 18-án a bécsi cs. kir. orvos-egyletben értekezést tartott, a melyben kiemelte, hogy az ugynevezett „heveny-májsorvadás“ a közönségesen 4—7-ed napon halállal végződő phosphormérgezésektől csak abban különbözik, hogy az oly phosphormérgezési esetekben fordul elő, a melyek az első hét elteltével, vagy a második hét közepe táján, vagy még később halállal végződnek, miért is ez utóbbiakat idülten lefolyó phosphormérgezéseknek nevezte el.

Ez alkalommal ugyanis nyomatékosan kiemelte azt a fontos körülményt, hogy az ugynevezett májsorvadás hivatva van nagy szerepet játszani ugy orvos-rendőri, mint törvényszéki kérdésekben.

A phosphormérgezéses vizeletnek leucin és tyrosin tartalmára vonatkozólag az orvosi irodalomban következő feljegyzéseket találunk.

1. Wyss volt az első, ki 1868-ban egy heted napon halállal végződő phosphormérgezési esetben, ugy a hatod napon a beteg által kiüritett, valamint a hulla hólyagjában foglalt vizeletben leucinnak és tyrosinnak jelenlétét kimutatta. Ez esetben a bonczolás a phosphormérgezést oly annyira jellemző zsirmájat tüntetett fel.

2. 1869. mint elébb emlitve Ossikovszky volt az első, a ki földeritette, hogy májsorvadással járó phosphormérgezésnél a vizelet sok leucint és tyrosint tartalmaz.

3. 1878-ban Fraenkel berlini magántanár egy 12-ik napon halállal végződő phosphormérgezési esetet észlelt, melyben a három utolsó nap alatt kiüritett vizeletből körülbelül 4 gramm tiszta tyrosint lehetett előállitani, bonczolásnál pedig heveny májsorvadás lett constatálva. Fraenkel ez esetet azonban ugy tünteti fel az olvasó előtt, mintha az eddigelé unicum volna.

A véletlen ugy hozta magával, hogy mig Ossikovszky az e tárgyra vonatkozó munkájának megirásával el volt foglalva, addig a kolozsvári belgyógyászati klinikán két phosphormérgezési eset fordult elő, melyekben alkalma nyilt a vizeletet leucin és tyrosin tartalmára nézve vegyvizsgálni.

Az első eset egy 23 éves szolgálónál fordult elő, a ki már három évvel az előtt phosphormérgezés miatt a belgyógyászati osztályon feküdt. 1880. deczember 19-én öngyilkossági szándékból 2 csomag gyufának fejecseit vette be, de mivel a bevétel után közvetlenül erős hányás állott elő, ujonnan két csomag gyufának fejecseit erős borszeszben áztatva nyelte le. Ez esetben a betegség 11-ik naptól kezdve a 15-ig a vizeletben tyrosin volt kimutatható; ez időtájban a máj kopogtatásánál annak sorvadása volt kimutatható. A beteg gyógyultan bocsájtatott el.

A második phosphormérgezési eset f. év martius hó utolsó napjaiban fordult elő egy 16 éves leánynál, a ki hasonlóképen egy évvel ezelőtt phosphormérgezés miatt a belgyógyászati osztályon feküdt. A leány 10 csomag gyufafejet vett be és a hatodik napon elhalt. Boncolásnál a phosphormérgezést jellemező zsirmáj találtatott. A hulla hólyagjában talált vizelet kellő kezelés után besüritve majdnem kizárólag leucin és tyrosinból állott.

Ossikovszky áttérvén ezután a phosphornak hatási módjára az állati szervezetre nézve, azt röviden a következőkben foglalja össze.

Szerinte a phosphor azáltal hat mérgesen, hogy a gyomorba juttatva, ott ép ugy, mint tovább a belekben, gőz alakot ölt, a mely phosphorgőz a verőcs ér ágai által felszivódva, első sorban a májhoz jut. Itt a phosphor tartalmu vér ugyanazt a hatást fogja gyakorolni ugy a májsejtekre, mint az arteria hepatica élenytartalmu vérére, mint a minőt a finomul eloszlott phosphor gyakorol akkor, ha a levegővel érintkezésbe jön, annak t. i. élenytartalmát elvonja. A verőcsér vérének phosphortartalma, mely hazamosabb időn át vezettetik a májhoz, nem csak arteria hepatica vérének élenytartalmát vonja el, s ez által a vért a táplálkozásra hasznavehetetlenné teszi, hanem a májsejteket azon élenytől is megfosztja, a mely a sejtek élettani működésére, illetőleg a sejt életfentartására okvetlenül szükséges. A phosphornak e hatásából az következik, hogy a májnak élő fehérnyéjét tönkre teszi. Mi történik tehát a májsejtek e holt fehérnyéjével? Semmi egyéb, minthogy az a szerves testek azon körfolyamának vettetik alá, a melyet a természet a holt anyagra, illetőleg fehérnyére kiszab.

A tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy a fehérnye nemü testek, viz jelenlétébe, a test hőmérsékénél állani hagyva, először is ugynevezett peptonokká esnek szét, a melyek nemsokára határozott individuumokká változnak át, mint a minők a leucin, a tyrosin, az asparaginsav és a glutaminsav.

Ha azonban azon tapasztalatok eredményeit vesszük segitségül, melyek a fehérnye rothadásánál eddigelé ki lettek mutatva, azt kell először megmondanunk, hogy a phosphormérgezés bizonyos időszakában a vizeletben nem csak a fentebb jelzett vegyületeket fogjuk találni, hanem azok bomlás-termányei is, a melyek azokból a rothadás, vagy emésztés későbbi időszakában lépnek fel.

A magyar orvosok és természetvizsgálók Szombathelyt tartott nagygyülésén Ossikovszky előre jelezte, hogy a phosphormérgezéses vizeletben a tyrosinon kivül annak bomlásterméyei is, mint a minő a phenylpropionsav a phenileczetsav, a phenyol és a krexol találhatók lesznek. Ez állitása nemcsak Bauman által kutyákon phosphorral végrehajtott kisérletek alapján be is lett bizonyitva, hanem azon vegyvizsgálatok eredményei által is, a melyeket Ossikovszky a két utóbbi phosphormérgezésnél észlelt, melyek azt mutatják, hogy phosphormérgezéses vizeletben az aromaticus oxysavak nagyobb mennyiségben fordulnak elő, mint rendes viszonyok közt.

Ezek után áttér a közlött öt phosphormérgezési esetnek a vizelet vegyvizsgálatánál és bonczolásánál talált leletei rövid elemzésére. Először is Fraenkel esetét hozza fel, a melyben a beteg önkivületi állapotban vétetett a kórosztályra, s a gyógykezelő orvosnak azon kérdésére, hogy e betegsége miből származott? azt válaszolta, hogy pár nap óta beteg s minden ételt kihány. Ha a beteg e vallomásai után meghalt volna, a bonczlelet és hugyvizsgálat alapján kétségen kivül a halálokául: „heveny májsorvadás“ szerepelt volna, hogy azonban az eset: „heveny phoshpormérgezés“ czim alatt lett közölve, annak a véletlennek lett köszönhető, hogy a kórosztály a beteg felvétele után pár nappal annak rokonaitól levelek birtokába jutott, a melyek a beteg által saját kezüleg irva és lakásán hátrahagyva, azt a kétségbevonhatlan nyilatkozatot tartalmazzák, hogy ő adósság miatt véget vetett életének, s e czélból phosphort (gyufákat) vett be.

Ossikovszky nem csak az 1872-ben e tárgyra vonatkozó értekezéseiben, hanem az 1880-ban Szombathelyt tartott magyar orvosok és természet-vizsgálók nagygyülésén is, a heveny-májsorvadást egyszerüen fel nem ismert phosphormérgezésnek nyilvánitotta, kiemelvén, hogy nemcsak ő maga egy phosphormérgezési esetben azt tapasztalta, hogy az öngyilkosok tettök elkövetését állhatatosan tagadják, hanem azt munkájában mintegy 20 eset által igazolja, melyeket az irodalomban feljegyezve talált.

Ezekből pedig az következik, hogy az orvos mint természetbuvár tapasztalatainak eredményét szigoru következetességgel interpretalja, hogy t. i. ott, a hol az ok és okozat közti viszony kétségtelenül be van bizonyitva, a valódi

*) Dr. Ossikovszky úr ez értekezését mai lapunk külön czikkben ismerteti.

**) A „Magyar tudományos Académia“ mai gyülésén Balogh Kálmán rendes tag által bemutatott értekezésből.

A KELET TÁRCZÁJA.

A LÁMPAGYÚJTÓ.

MISS CUMMINS REGÉNYE.

Huszonegyedik fejezet.

Megjutalmazás.

(Folytatás.)

E hely Villi hálás nagylelküsége által megvásárolva, Gertrud által kiválasztva, s nyárban nyiló rózsákkal, s télen zöldelő repkennyel diszitve, zárta most már magába a mr. Cooper, s Szullivánné hamvait is, s e három sirra ültetett Gertrud nem egy illatozó virágot, s öntözte azokat könnyüivel. Különösen szent kötelességének tartotta kedveseinek halálok évfordulóján fris virágfüzérrel disziteni sirjaikat és e jámbor czélból indult el egy szép délutánon, mintegy hétfel a fentebb elbeszélt események után hazulról, s intézte lépteit ama sirkert felé.

Karján kis kosárkát vitt a virág adománnyal, s siető léptekkel haladott tova. Kövessük őt, s lessük ki a gondolatokat, melyek lelkét foglalkoztatják. Atyját Emiliánál hagyta volt; most nem akarta felkérni őt, hogy elkisérje útjára, bár egy izben óhaját fejezte volt ki az iránt, hogy szeretné meglátogatni Treumann bácsi sirját; mert Emiliával oly meghitten, nyugodtan beszélgettek távozásakor, hogy kár lett volna zavarni őket, s egy ideig Gertrud gondolatai csendes, nyugodt boldogságukkal foglalkoztak. Önmagára is gondolt, s mindkettőhöz való viszonyára, Emilia benső kipróbált szeretetére iránta, újra fellelt atyja gyöngéd szeretet-nyilvánitásaira, melyekkel naponta óránként elhalmozta őt, s ugy érezte, mintha jóságukat egy egész élet áldozatkészségével sem volna képes meghálálni.

De e gondolatok közé mély, fájdalmas érzés is vegyült, mely szivét még közelebbről érdekelté:

Villi a már emlitett találkozáson kivül, még két izben látogatta meg őt, de a második találkozás az elsőhöz nagyon hasonló volt, s az utóbbinál a feszély köztük még nagyobb volt, a helyett, hogy eloszlott volna. Villi több izben láthatólag igyekezett e természetellenes korlátokat áttörni köztük, s oly nyiltan és őszintén beszélni vele, mint a hajdani időben; de egy rögtön feltünő pir Gertrud arczán, vagy pillanatnyi zavar tekintetében elriasztotta a további kisérlettől, eltávolitni a köztük fennálló bizalomhiányt.

Midőn Gertrud látogatásainak e balsikerü kinos eredményét felsorolta emlékében, szinte azt remélte, hogy tán egészen félben is szakasztja azokat; mert gondolta magában, hogy mindkettőjük érzelmeit tán még kevésbé fogná sebzeni a tökéletes elválás, mint az ily találkozások, melyek lelkeikben a mindig nagyobb elidegenedés benyomását hagyják hátra.

Bármily különösnek tünjék is fel, Gertrud még azon fontos eseményt, szeretett atyjának fellelését, sem közölte Villivel. Egy izben beszélni akart felőle, de annyira rettegett annak gondolatától, hogy, a hajdani bizalom hangján szólva vele, feltárhatja előtte akaratlanul is szive titkát s ismerve magát, hogyha egyszer érzelmei erőt vesznek rajta, mily nehezen tudja azokat korlátozni, jobbnak látta e tárgyról hallgatni.

Egy körülmény még leginkább zavarba ejtette Gertrudot. Első, sikertelen kisérlete alkalmával, hogy lerázzon magáról minden feszélyt, s a régi bizalmas hangon beszéljen vele, Villi bús hangon szólt szerencsétlen helyzetéről, s a jövőbe vetett kevés reményéről. E vallomást Gertrud nem tudta magának másként magyarázni, minthogy azzal Isabellával való viszonyára czéloz, s azon gyanut keltette benne, hogy barátja elbájolva szépsége által, első fellobbanásában könnyelmüen oly leánnyal jegyezte el magát, ki soha sem lesz képes valódi boldoggá tenni őt. Azon aprólékos jelenetek, melyeknek tanuja volt, megerősitették őt ezen hitében, midőn a szerelmeseket együtt látta, s szavaikat kihallgatta, Villinek némi oka látszott lenni a boszankodásra.

— Szereti őt, gondolta magában Gertrud, s mint becsületes embert, adott szava is köti már, de érzi, hogy lényükben hiányzik a kellő összhang. Szegény Villi, Isabellával ő nem lehet igazi boldog.

Es Gertrud résztvevő szive nem kesergett mélyebben saját bánata fölött, mint mennyire sajnálta Villi csalódását, ha valaha remélni tudta nyugalmat s megelégedést találni egy oly szeszélyes, öntelt, oktalan leánnyal való összeköttetésben.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

okra nézve pedig még az esetben is ragaszkodjék tapasztalatokon meggyőződéséhez, ha a beteg, mint öngyilkos, a phosphor bevételét állhatatosan tagadja, vagyis más szavakkal kifejezve sokkal többet ér, ha az orvos kevés bizonyost tud, mintha sokat bizonytalant hisz.

De ha a heveny-májsorvadást: „természetes halálnak“ és nem idülten lefolyó phosphormérgezésnek mondjuk, mi történik akkor, a mikor pld. egy ember a phosphormérgezés minden tünetei alatt elhal és a birói vizsgálat is oly körülményeket állapit meg, melyek a phosphormérgezést nagyon valószinüvé teszik, de a boncolás heveny-májsorvadást constatál? Minthogy ez idő szerint még a heveny-májsorvadás, mint természetes halál szerepel, a biróság még azon esetben is kénytelen lesz a gyilkost felmenteni, ha ez tettét bevallotta is. Hogy ez ugy van, sőt elő is fordult, Ossikovszky hivatkozik a Fischer és Müller által közlött esetre, melyben egy rosz előéletü nő; a ki mint betegápoló egy asszonynál volt alkalmazva, maga kivallotta, hogy ez utóbbinak férje parancsára két izben meleg tejben gyufafejecseket adott be, minek következtében a nő el is halt.

Boncolásnál a phosphormérgezést jellemző tünetek, nevezetesen zsirmáj lett constatálva; a gyomorbenuék vegyvizsgálata azonban a phosphornak jelenlétét nem volt képes kimutatni, miért is a biróság az esetnek felülvizsgálatát rendelte, mely felülvizsgálat azt a véleményt adta, hogy a nő a zsirmáját pálinka ivás következtében kapta.

Oly eseteket, melyek phosphormérgezés gyanuja miatt, részint orvosrendőri részint pedig törvényszéki vizsgálat tárgyát képezték, munkájában mintegy 10-et hoz fel, azok közt foglaltatnak olyanok is, a hol a rendőri vizsgálat még azt is felderitette, hogy a heveny-májsorvadásban elhalt terhesszolgálónak ládájában egy szelencze phosphortartalmu patkánymérget is találtak, a hol min-dazonáltal a halál természetes okául a „heveny-májsorvadás“ szerepel.

Ossikovszky a maga által észlelt három eseten kivül az irodalomban csak két phosphormérgezési esetet talált, a melyekben a vizelet vegyvizsgálata leucin és tyrosin jelenlétét deritette fel. Ezen öt esetből azt a következtetést vonja, hogy a leucinnak és tyrosinnak vizeletbe való fellépése, a mérgezés bizonyos időszakához van kötve. Az öt vegyelemzés eredményéből ugyanis kiderül, hogy a leucinnak és tyrosinnak a vizeletben nagy mennyiségben való fellépése már a betegség hatodik napján kezdődik (általa 1881. martiusban észlelt eset) és ugyanazon mérvben körülbelül három napig tart (Wyss esete és az általa 1869-ben észlelt eset.) A betegség 9,ik napján, ugy látszik a leucin a vizeletből eltünik és csakis a nehezebben oldható tyrosin található (Fraenkel esete) ez utóbbi körülbelől a betegség 14-ik napján tünik el a vizeletből. (1881. januarban általa észlelt eset.)

A közlött 5 phosphormérgezési esetnek bonczleletéből továbbá kitünik az is, hogy a leucin és tyrosinnak a vizeletben való fellépése nem a májsorvadáshoz van kötve, hanem már a betegség azon időszakában kezdődik, a midőn még a máj teriméjében nagyobb a rendesnél. A máj sorvadása, a mint a közlött kórtörténetek bizonyitják, a betegség 9-ik napján a máj balkarélyában lép fel először (1869-ben általa észlelt eset); ez időn tul a máj teriméje folytonosan kisebbedik, a mint azt egyrészt az élőn megejtett kopogtatás, valamint másrészt a bonczlelet is bizonyitja (Fraenkel esete és az általa 1881 januárban észlelt eset.)

Azon három phosphormérgezési esetből, a melyben a vizeletet megvizsgálta, kiderül, mikép a Schultzen, és Riess nemkülönben a többi klinikus által felállitott azon megkülönböztethető kórjel, mely szerint a leucin és tyrosin csakis az ugy nevezett heveny-májsorvadásos vizeletben fordul elő, phosphormérgezésnél pedig rendesen hiányzik, nem felel meg a tény valódiságának, sőt vegyvizsgálatainak eredményei alapján épen az ellenkező bizonyult be, még pedig: hogy a phosphormérgezés kétes eseteiben, a betegség bizonyos időszakában kiüritett vizeletnek leucinés tyrosin tartalmából, a phosphorral való mérgezést még akkor is képesek vagyunk minden biztonsággal megállapitani, ha a beteg a phosphor bevételét állhatatosan tagadja, vagy pedig ha phosphorral való gyilkosság bünténnyének kideritéséről van szó.

Ossikovszky ez alkalommal csakis arra szoritkozott, hogy az ugynevezett hevenymájsorvadásnak azonosságát a phosphormérgezéssel kórvegytani uton vizsgálatai eredménye alapján kimutassa. Annak bebizonyitását, hogy a Lebert „icterus tyhoides, a Wunderlich „roszindulatu icterus mérgezés szerü alakja,“ a Frehrichs ugynevezett „Hepatis acuta parenchymatosa“ja, valamint Klebsnek „a máj piros atrophiája“ nem egyebek phosphormérgezésnél, hogy tehát mindezen különkóralakképen felállitott betegségekben a halál nem természetes, e tárgyról megjelenő részletes munkája számára tartja fön.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. október 18.

Helyi hirek.

— **Nemzeti szinház.** F. hó 17-én Dumas Bagdádi herczegnője; ezt követte Fedrótól: Érettségi vizsga után. Dumas legujabb s alkalmasint legutolsó müve ke rült szinünkre tegnap. E mü is azok közé tartozik, melyeket ujjai közt morzsolhat szét a malitia; komoly birálatra sem idő, sem szükség; de melyeknek hasztalan hirdetik buktát. A Théâtre français ugyan rég elhuzta felette a halálharangot, Mlle Croizette is a lomtárba tette el szerepét, mig Bécsben a Stadtheater hősnője, Frank k. a. babérokat arat vele. Dumas tudvalevőleg nem hoffähig s igy darabját a Burgban nem adják. Szóval mi sem könnyebb, mint rámutatni, mily kificzamitott logikával vannak szöve a szálak, s hogy az egész hólyag egy kis morál kedvéért van felfujva, mely morált bébésiránkozás kelti fel; rámutatni, hogy az alakok félallegorikusan tartott typusok, de melyeknek jelentőségével maga a költő sincs tisztában, s annyi mindenféle elemből vegyiti őket, hogy aztán maga sem tudja, mint értékesitse, olvassza egybe. Nourvady, egy modern Dárius két millió jövedelemmel, a pénz daemona, de a ki azért az élhetetlenségig mamlasz, az ostobaságig leleménytelen; Lionette, „a vágy és romlottság szülötte“, egy Európában kóborolt bagdadi herczeg s egy párisi cocotte lánya, kin azonban még se bizonyul be Darvin véröklési törvénye az a természeti törvény: a milyen az anya, olyan vagy olyan lesz a leánya. Egy becsületes, odaadó férj, ki a leggyámoltalanabb s a legbrutalisabb is egyuttal. A hatásos nagy jelenetek közül azonban olyanok teremtvék elő, s a főalaknak oly hálásan kizsákmányolható mozzanatok egymásutánjából áll egész szerepe, hogy a münek szinpadi élete biztositva van.

Az előadók közül Szacsvayné asszonyt illeti meg az elsőség; várakozáson felül ügyesen játszott, bár nem éreztette eléggé, hogy ez a fényüző „herczegnő“ a párisi fényes termek gázlángjainál mámorosan röpkedő lepke, mely a következő pillanatban nem habozik oda égni; physikuma miatt sem árnyalhatta kellően nagymérvü akarat erejét, mely gunyos daczból szilaj szembeszállásig megy, s hogy egyes jelenetet is emlitsünk, mikor Nourvadynál meglepik, keveset adott a daémoni hévből, mely oly kétségbeesett, saját magát eltiprò visszatorlásra ragadja. De női tapintata nem egy finomabb momentum kiemelésére képesitette, s egyáltalán látszott rajta, mily gonddal dolgozta ki szerepét; alákitása oly egyöntetü volt s egy-egy helyet, kivált az utolsó felvonás érzékenyüléseiből le számitva, annyira czikornyátlanul játszott, mint ezt valami ritkán jegyezhetjük fel Szacsvainé asszonyról. — Lionettejénél sikerültebb szerepét nem tudnók felmutatni, pedig t. müvészinőnk a náiv Cypriennetől a tragica Stuárt Máriáig ugyancsak meglehetős terjedelmü skálát szokott gyakorlani. Elég sajnos, hogy egy kolozsvári szinháznál is nemcsak alkalom nyilik erre, de jó formán kikerülhetlen szorultság. Szintoly örömmel emlitjük Mátrai ur Nourvadyját; e visszataszitó szenvedőleges alakból szokatlan discretül alakitott; s ha szerelmi nyilatkozataiban nem is volt az, minek lennie kellett volna, rendes fád modora ez este segitségére jött, sőt ahol kellett — ez sem esik gyakran Mátrai uron — meg is tudott tőle menekülni; az első felvonásbeli párbaj elbeszélését mint egyik legsikerültebb mozzanatát emlitjük, a következő felvonásokban különben is ki-kiesett alaphangulatából, főleg a végén, mikor épen meg fokozottabb izgatottságot mutatott. A Szacsvay ur De Hun grófja nem érdemli a szót. Csak azt a csekélységet még, hogy ennek a gróf urnak a neve nem Dün-nek, hanem Dö Ön-nek ejtendő.

Fedro egy felvonásos bohózatában Zilahy ur és Gerő Lina k. a. jászottak, azutóbbi kedves bakfisch volt, de az előbbeni kamasza felületes mókázásokból állt. Zilahy urat elég sikerült rokonszerepben láttuk már azon rövid idő óta, a mióta rája jött igazi szerepkörére, hogy megkivánjuk tőle, dolgozzék gondosabban: annálinkább, mert Fedróval esetleg egyik legjobb szerepét ejti el.

— **A kolozsvári „Ellenzék“** czimü lapon nem lehetvén más elégtételt venni, s olvasóinkat meg akarván kimélni e lap tegnapi mocskolódásaira méltó választól, 236. és 237. számait felterjesztjük itélethozatal végett az országos hirlapirói egyesülethez

— **Kimutatást** vettünk á kolozsvári iparosok hitelszövetkezetének sept. havi forgalmáról, mely szerint a bevétel volt 90922 frt. 63 kr. pénztár maradék egyenleg 21325 frt 56 kr. Kiadás 90922 frt 63 kr. Összes september havi forgalom 160519 frt. 70 kr.

— **Gyászjelentést** vettünk, mely Taufer Jánosné született Linder Józéfa asszonynak folyó év október 16. délután 3 órakor, életének 43-ik boldog házassága 25-ik évében hosszas betegség következtében elhunytát jelenti.

— **Időjáràs** Európápan: A nagy légnyomás (763—769) a kontinens délnyugati a depressió (750—753) annak északkeleti részében van ma is. Többnyire nyugati és északnyugati erős viharos szeleknél Az idő borus, csapadékos. Hazánkban Többnyire északias erős, viharos szelek mellett a hőmérséktet kevéssel kisebbedett a égnyomás nyugaton nagyobb keleten kisebb lett. Az idő egészben véve felhős, borus, a délkeleti nagyobb félben esős, helyenkint jelentékeny mennyiségben. Kilátás a jövő időre: Hazánkban: általában felhős. borus időt várhatni továbbra is a délkeleti nagyobb félben esőkkel, északnyugatot hó és dér fenyegeti.

Hazai hirek.

— **Az aradi 13 vértanu** kivégeztetési helyén emelt dombon, az uj emlékkő — mint az „Arad és vidéke“ irja — már tegnapelőtt felállittatott. Ez emlék, mely magasan nyulik az az ég felé, igen szép, sötétszürke ősgránitból készült s kedvező benyomást tesz a nézőre. — A gula első oldalán aranybetükkel van bevésve:

1849. Október 6.

A gula közvetlen talapzatán pedig e felirat olvasható:

AZ ARADI TIZENHAROM
VÉRTANU
KIVÉGEZTETÉSI
HELYÉNEK MEGÖRÖKITÉSÉRE
EMELTETETT
1881. OKTÓBER 6-án.

A gula felső, többi három oldalán a tizenhárom vértanu nevei vannak arany betükkel bevésve. Az egész kiállitás kitünő izlésről tanuskodik. Még csak a vasrács bronzirozása van hátra s ha az is elkészül, az aradi ifjusági hetes bizottsága, a honvédegylettel egyetemben még egy ünnepélyt rendez.

— **Edelsheim Gyula** báró állapota még mindig a legaggasztóbb. Közel három nap óta függ már élete egy hajszálon s hogy eddig még be nem következett a katasztrófa, az csak a beteg rendkivül erős testalkatának tulajdonitható. Sulyos betegsége daczára eszmélete alig hagyta el egy órára s hébe hóba pár szót vált környezetével. Majdnem minden tiz perczben jön egy-egy látogató tudakozódni a beteg állapota felől s mindannyian csak ama kevésbé vigasztaló választ nyerik, hogy állapota változatlan. Ö felsége a király s a királynő naponta tétetnek maguknak távirati jelentést a tábornok állapota felől s ugyancsak táviratilag tudakozódtak Albrecht Károly Lajos és Salvator főherczegek.

— **Szászvárosról** irják nekünk: Folyvást esik vagy permetél s csak alig pár órára derül ki dél tájban. E miatt szüreti kilátásaink mind inkább csökkennek. A szőlő azonkivül, hogy még távol áll a megéréstől, a sok eső miatt nagyon rothad. A must ára ennek folytán emelkedik: gyógyi mustnak régi vedréért megadják az 1 frt 15—20 kr.

— **A „Harmonia“** magyar zeneművészek zenemükiadó részvénytársasága részvényei, daczára a rövid határidőnek, tuljegyeztettek. A ervezett szerint csak is 300 darab részvény fog torgalomba bocsáttatni, s igy az alapitók tegnapi gyülésén elhatároztatott, hogy a redukczió a tuljegyzők sérelme nélkül fog megtörténni. Az alakuló közgyülés e hó 23-án tartatik meg. Tárgyai lesznek e gyülésnek: 1. Az alaptőkének befizetése által történt biztositásáról meggyőződést szerezni; 2. az alapszabályokat megállapitani: Igazgatóság, biráló bizottság, és felügyelőség választása; 4. Az alapitók felelőssége iránt intézkedés.

— **Antisemita** izetlenség Budapesten. Tegnapelőtt reggel a két budapesti (dohányutczai és a rombachutczai) zsidó templom rabbinusai, mint az Ellenőr értesül, levelet kaptak, melyben valami antisemita „végrehajtó bizottság“ tudtukra adja, hogy a tegnapi ünnepre ki van tüzve a két templom légberöpitése. A leveleket átadták a rendőrségnek, hol ugyan csakhamar belátták, hogy ez nem több izetlen csinynél, de azért a két templom pinczéit rendőrökkel mégis átkutatták, és a tegnapelőtt délelőtti istentisztelet alatt is több rendőr állott őrt a zsinagógákban; természetes, hogy semmi neveztes esemény nem történt.

— **May szül. Mihályffy Árpádné** bünügyéhez. Daczára azon nagy pénzösszegnek, mely kezei között megfordult, May Árpádné a legszerényebb viszonyok között élt sőt nem egyszer nélkülözések közt is. A felvett pénz legtöbbjét szerencsétlen családjának anyagi támogatására s az uzsorapénzek kamatjára fordità. Nem pénzvágy, annál kevésbé gonosz szándék volt az inditó ok arra, hogy oly sikamlós utra lépjen amint legjobban bizonyit a hitelezők azon eljárása, melyszerint azok minden kártérités nélkül elállanak követeléseiktől. Igaz, hogy a lelketlen uzsorások eme látszólagos „nagylelkűségé“-nek még van egy más magyarázata is. — Nem látszik ugyanis valószinütlennek a vizsgálat során ellenük felmerült ama gyanu, hogy tudómással birtak a váltók hamisitott voltáról s bizonyos tekintetben May Arpádnénak bünrészesei. Különben alig volna képzelhető, hogyan escomptirozták e hyenák a May Árpádné által kibocsátott s a gróf Szapáry Ivánné s más nagyvagyonnal rendelkezők elfogadmányával ellátott váltókat 300—400 perczenttel; hiszen a dusgazdag elfogadók elég garantiát nyujthattak a váltóértékre nézve? Az itt érintett gyanu nagy paniquot idézett elő az érdekelt uzsorások közt, kik már be is idéztettek a vizsgáló biróhoz. — Mindannyian hirhedt fővárosi uzsorások.

— **A budapesti** egyetemi olvasókör pénztárában előfordult sikkasztás ügyében a közoktatási miniszterhez tett részletes felterjesztésre a napokban érkezett le a miniszter válasza. A leirat a vezető bizottság erélytelen intézkedéseiben látja a hibát s ennek ellensulyoztatására szigoru megszoritásokat szab a bizottság kötelességéről. A bizottság e tárgyban holnap ülést tart, hogy ha lehetséges lesz, egy pénztár-kezelési szabályzatot készitsen, vagy ha ez nem volna lehetséges, a kör felosztását hozza javaslatba.

— **Az anyai** vigyázatlanság szörnyü eset történt a fővárosban Garas János napszámus felesége ruhát mosott. 21 hónapos kis fia mellette ült a földön. A kis fiu szomjas lett, s vizet kért: az anya egy földön levő edényre mutatott. A kis fiu jót ivott az vizből, azonban pár percz mulva éles sikoltással összerogyott, Az edényben lugessenczia volt, a melyről az anya egészen elfeledkezett. A kis fiu pár óra mulva meghalt.

— **Gyergyószentmiklósi** Bogdán Flóriánné szül. Szilágyi Juliánna asszonynak elhunytáról vettük gyászjelentést a fővárosból.

Vegyes hirek.

— **Népdráma.** A napokban Bukowina Rewna nevü helységében egy tragédia játszódott le, befejezéseül a szerelmi viszonynak, mely a biró fia, Majovski Fülöp és egy gyönyörü 18 éves parasztleány Huculiak Kalyna között fennállott. Majovski Fülöp őrülésig szerelmes volt Huculyak Kalynába, a vidék legszebb leányába, de ép oly féltékeny is volt reá. Kalyna azonban nem szerette ugy a fiatal legény,t a mint az óhajtotta volna és igy féltékenysége csak növekedett. Nehány nap előtt Majovskit sulyosan testi sértés vétsége miatt négy havi börtönbüntetésre itélték. A legény még szabad lábon volt, mert csak 12-én akarta megkezdeni büntetését. De attól félt, hogy mig ő oda lesz, kedvese elhagyja s ezért elhatározta, hogy előbb a leányt, azután magát őli meg. Kedden reggel, midőn Kalyna szülei eltávoztak, Majovski felkérte kedvesét és megkérdezte tőle, vajjon hü akar-e hozzá maradni. A leány nem adott határozott választ, mire a legény baltával Kalynára rohant, sulyos csapást mért nyakára és miután még élt, fejét ketté haistotta. Ezután jajveszékelve kirohant a házból és a kutba vetette magát. E jelenetet többen látták és Majovskit kimentették. Ö azonban még kétszer is beleugrott a csekély mélységü vizbe, de mindannyiszor kihuzták, azután lánczra verve, átadták a törvényszéknek.

— **A legujabb divat.** Mint a párisi Figaro irja, a franczia atisztokráczia fiatal asszonyai és leányai legujabban rövidre nyirt hajat hordanak. Ezt a bivatot régebben á la Ninonnak, később á la Tallien-nak, most á la George Sandnak hivják. Az emlitett lap azt mondja, hogy ez a divat most Lajos Viktor főherczeg nejének, (a kinek tudvalevőleg nincs neje) köszöni létét s a következő kis történetkét beszéli el: A fiatal, élénk és szellemdus főherczegnő gyülöli a pompát és az udvari ünnepies viseletet. Férje pedig azt szerette volna, hogy gyémántos diadémeket hordjon, mint ez rangjához illik. A főherczegnő azonban nem engedett, sőt egy esta levágta gyönyörü barna haját és igy szólt férjének: „Igy legalább nem fogsz többé kényszerithetni, hogy diadémet hordjak!“ És a fiatal asszony, kinek természettől hullámos haja ily rövidre vágva oly jól illett arczához, hogy még szebben nézett ki, mint az előtt A főherczeg maga is örült a változásnak. Midőn a főherczegnő, mondja a Figaro, a bécsi operában esténkint megjelenik, e rövidre nyirt hajjal köritett kedves arcz és a gyémántoktól csillogó vállak sok csodálóra találnak.

— **Apró hirek** Szász Károly miniszteri tanácsos kedves leányát Szász Pólit Varga Gyula szép tehetségü ifj költőnk m k. statisztikai hivatal tisztviselője tegnapelőtt eljegyezte, ez magyarázata a Szász Béla tegnapelőtti „Főv. Lapok-“ba megjelent Mátkapárnak czimü köményének: szerencse óhajunk az ifju párra. — A debreczeni esküdtszék az „Ébresztő“ czimü lap szerkesztőjét becsületsértés miatt dr. Ozori István ügyvéd ellenében hat heti fogságra, s száz frt pénzbirságra itélte el. — A dijnokok helyzete járul. A b.-pesti k. fenyitő törvényszéknél alkalmazott dijnokok napidija az igazságügyminist. legujabb rendelete folytán 1 f. 50 krra emeltetett kimondotta a minist. azt is rendeletében, hogy a belépés alkalmával a dijnok napibére 80 krnál. kevesebb nem lehet. — Korb Weidenheim báró morva helytartó, volt osztrák kereskedelmi miniszter életének tegnapelőtt estve a brünni szinház egyik yáholyában „Nem akar meghalni“ czimü bohózat előadásakor szélbüdés vetett véget A szomoru eset hire villám gyorsasággal járta be Brünn városait, s mindenki részéről nagy megilletődéssel fogadtatott. — Egy főhadnagy öngyilkossági kisérlete. Tegnap. előtt éjfélután a Margit hid karfájáról egy gyalogsági főhadnagy a Duna hullámai közé vetette magát. Három matrozzak sikerült a sötétség daczára kimenteni a szerencsétlent ki önkivületi állapotban kórházba szállitatott A kétségbeesettnek hátrahagyott sapkáján a kevetkező szavak voltak olvashatók „Átok a nőre és a doctorra.“

A „Kelet“ magántáviratai.

(Magyar távirati iroda.)

Budapest, okt. 18. A képviselőház mai ülésében Szende minister két javaslatot terjesztett be, egyik a csendőrség ellátási igényeiről, másik a véderőről szóló 1868. 40. tcz. némely szakaszainak módositásáról szól. A javaslatok a véderőbizottsághoz utasittattak. Reviczky Károly és Hermann Ottó képviselők igazoltatnak.

A felirati vitában Jókai a bizottság előadója zárbeszédet tartott a válaszfelirat leginkább megtámadott pontjáról, mely a hadsereg és polgárság közti egyetértésről szól. Kiemeli, hogy nem hallott emlittetni várost, melyben, ha van közös hadsereg elhelezve, folyamodott volna a kormányhoz, hogy a helyőrséget vegyék el tőle. Az önálló és közös vámterületről megjegyzi, hogy ahoz fognak nyulni, a melyikből nagyobb haszon háramlik az országra. Továbbá utal az ipar fejlesztésére.

Helfy visszautasitja a vádakat, mert az árvizveszedelmek alkalmával részükről történtek felszólalások és sürgetések; visszautasitja továbbá azon vádat is, hogy nevükben bárki is alkudozásokba lépett volna a román intransigensekkel. Megemliti, hogy a vita csak a hadsereg és polgárok közti viszonyról folyt, pedig óhajtandó volna a belügyek részletes tárgyalása, de ezt senki sem várhatta a háztól, midőn hiányzik az alap.

Utána Apponyi Albert gr., s végül Tisza ministerelnök szólt.

Apponyi és Tisza miniszterelnök után következett a szavazás. A többség felirata 204 szavazattal 114 ellenében elfogadtatott.

London, okt. 18. Az Ir-liga központi hivatalát Liverpoolba helyezte át és vezetését O-Connor vette át. Limerichben, midőn a rendőrség az ottani egyesület pénztárnokát elfogta, zavargás tört ki. A tömeg köveket dobott a rendőrségre, kik a zavargókra lőttek és egy hölgy megsebesült. A zavargás folyton tart.

HIVATALOS ÁRFOLYAMOK
a budapesti áru- és érték-tőzsdén

1881. okt., 18.

Magyar aranyjáradék	118.60
Magyar vasuti kölcsön	133.1/2
Magyar kel. vas. államkötv., I. kibocsátás	91.—
Magyar kel. vas. államkötv., II. kibocsátás	110.1/2
Magyar kel. va. államkötv., III. kibocsátás	96.3/4
Magyar földtehermentesitési kötvény	99—
Magyar földteherment. körvény záradékkal	97.1/2
Temes-bánáti földtehermtesitsi kötvény	97.1/2
Temes-bánáti földtehérm. kötv. záradékkal	97 1/2
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	97—
Horváth-szlavon földtehermentesitési kötv.	
Magyar szőlődézsma váltsági kötvény	97.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	123.1/2
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	112.1/2
Osztrák járadék papirban	76.1/4
Osztrák járadék ezüstben	77.1/4
Osztrák járadé aranyban	94.3/4
1860-ki osztrak államsorsjegyek	131. 0
Osztrák-magyar bankrészvény	826-
Magyar hitelbank-rèszvény	371 1//
Osztrák hitelintézet-részvény	365.1/2

NEMZETI SZINHAZ.

Bérlet 17. szám.

Kolozsvártt, szeredán 1881. október 19-én itt először,

JÁRVÁNY.

Bohozatos vigjáték 4 felvonásban.

Kezdete **7** órakor. Vége **10**-kor.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
BÉKESY KÁROLY.

NYILTTÉR.*)

AMERIKAI FOGORVOS, FOGMÜVÉSZ

PERL JÓZSEF

American Dentist Dr. of. Dental Surgery.

Amerikában kiképzett plombeur,

Szent-Mihály naptól

áttette műtermét, az

uj takarékpénztári

épületbe.

Rendel: d. e. 9—12-ig, 2—5-ig.

Saját készitményü elismert kitünő Szájvize és Fogpora kapható **Kolozsvártt**: Dr. Hintz György gyógyszertárában, Csapó Sándor, Dietrich S. és Gergely Ferencz uraknál. **M.-Vásárhelyt**: Hutflesz Károly urnál. **Gy.-Fehérvártt**: Csiki Imre urnál. Ára egy üveg Szájviznek 1 frt. 1 doboz fogpornak 60 kr.

(425) 10—5

*) E rovat alatt megjelenő czikkekért semmi felelősséget nem vállal a

Szerk.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.

Magyar kir. államvasutak menetrendje. (Keleti vonal.)

Érvényes 1881. évi május hó 15-étől.

Nagyvárad—predeali irány Kolozsvárról.

Állomások		Gyors-vonat 202. sz. óra	Gyors-vonat 202. sz. percz	Személy-vonat 204. sz. óra	Személy-vonat 204. sz. percz	Vegyes vonat 262, 263, 288. sz. óra	Vegyes vonat 262, 263, 288. sz. percz	Menetjegy árak II. oszt. frt	II. oszt. kr.	III. oszt. frt	III. oszt. kr.
Nagyvárad (Vendéglő)	Elind.	3	25	5	00	6	50	6	29	4	49
M.-Telegd	„	3	56	5	42	8	17	5	31	3	79
Rév	„	4	31	6	24	10	00	4	36	3	12
Csucsa (Vendéglő)	„	5	28	7	28	12	41	2	96	2	12
Bánffy-Hunyad	„	6	01	8	05	2	13	2	06	1	47
Egeres	„	—	—	8	50	3	30	1	16	—	83
Kolozsvár (Vendéglő)	Érk.	7	08	9	40	4	58	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	7	18	10	14	8	00	—	—	—	—
Apahida	„	—	—	10	36	8	37	—	55	—	39
Gyéres	„	8	30	12	04	10	54	2	14	1	53
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Érk.	8	51	12	38	11	43	2	84	2	03
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	53	12	48	12	23	—	—	—	—
Maros-Ujvár	„	—	—	12	56	12	35	3	12	2	23
Felvincz	„	—	—	1	03	12	52	3	13	2	24
Nagy-Enyed	„	9	17	1	27	1	42	3	67	2	62
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)	Érk.	9	33	1	47	2	17	4	24	3	03
Tövis (Vendéglő)	Elind.	9	40	2	07	3	00	—	—	—	—
Karácsonfalva	„	—	—	2	35	3	48	4	90	3	50
Balázsfalva	„	10	09	2	50	4	17	5	18	3	70
Hosszu-Aszó	„	—	—	3	07	4	44	5	55	3	97
Mikeszásza	„	—	—	3	23	5	15	5	92	4	23
Kapus (Elágazás Nagy Szeben felé)	Érk.	10	42	3	41	5	44	6	33	4	52
Kapus (Vendéglő)	Elind.	10	49	3	51	6	52	—	—	—	—
Medgyes	„	11	03	4	11	7	42	6	74	4	82
Erzsébetváros	„	11	25	4	44	8	45	7	48	5	34
Segesvár (Vendéglő)	Érk.	11	51	5	22	9	49	8	38	5	99
Segesvár	Elind.	12	11	5	32	10	33	—	—	—	—
Héjasfalva	„	12	26	5	50	11	15	8	79	6	28
Erked	„	—	—	6	28	12	19	9	45	6	75
Homoród-Kőhalom	„	1	29	7	29	2	00	10	56	7	54
Agostonfalva	„	2	04	8	18	3	53	11	58	8	28
Apácza	„	2	24	8	51	4	41	12	12	8	66
Földvár	„	2	44	9	23	5	37	12	33	9	09
Brassó (Vendéglő)	„	3	25	10	02	6	48	13	63	9	75
Predeal	Érk.	4	28			reggel		14	87	10	62

Predeal—nagyváradi irány Kolozsvárról.

Állomások.		Gyors-vonat 201. sz. óra	Gyors-vonat 201. sz. percz	Személy-vonat 203. sz. óra	Személy-vonat 203. sz. percz	Vegyes vonat 281, 261, 271. sz. óra	Vegyes vonat 281, 261, 271. sz. percz	Menetjegy árak II. oszt. frt	II. oszt. kr.	III. oszt. frt	III. oszt. kr.
Predeal	Elind.	1	09	—	—	—	—	14	87	10	62
Brassó (Vendéglő)	„	2	16	6	13	7	25	13	63	9	75
Földvár	„	2	44	6	52	8	35	12	73	9	09
Apácza	„	3	03	7	23	9	34	12	12	8	65
Ágostonfalva	„	3	18	7	51	11	00	11	58	8	28
Homoród-Kőhalom	„	3	52	8	41	12	48	10	56	7	54
Erked	„	—	—	9	41	2	49	9	45	6	75
Héjasfalva	„	4	54	10	15	4	01	8	79	6	28
Segesvár (Vendéglő)	„	5	07	10	32	4	29	—	—	—	—
Segesvár	„	5	12	10	52	5	23	8	38	5	99
Erzsébetváros	„	5	40	11	31	6	49	7	48	5	34
Medgyes	„	6	01	12	06	8	10	6	74	4	82
Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	Érk.	6	13	12	24	8	38	—	—	—	—
Kapus (Vendéglő)	Elind.	6	31	12	30	9	50	6	33	4	52
Mikeszásza	„	—	—	12	49	10	30	5	92	4	23
Hosszu-Aszó	„	—	—	1	05	10	54	5	55	3	97
Balázsfalva	„	7	03	1	25	11	39	5	18	3	70
Karácsonfalva	„	—	—	1	40	12	06	4	60	3	50
Tövis (Elágazás Gyula Fehérvár felé)	Érk.	7	30	2	06	12	49	—	—	—	—
Tövis (Vendéglő)	Elind.	7	37	2	26	2	18	4	24	3	03
Nagy-Enyed	„	7	54	2	48	3	04	3	67	2	62
Felvincz	„	—	—	3	10	3	47	3	13	2	24
Maros-Ujvár	„	—	—	3	17	3	58	3	12	2	23
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé	Érk.	8	18	3	24	4	09	—	—	—	—
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	23	3	34	4	50	2	84	2	03
Gyéres	„	8	47	4	10	5	55	2	14	1	53
Apahida	„	—	—	5	38	8	11	—	55	—	39
Kolozsvár (Vendéglő)	Érk.	10	7	5	50	8	47	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	10	17	6	28	8	20	—	—	—	—
Egeres	„	—	—	7	26	10	08	1	16	—	83
Bánffy-Hunya	„	11	32	8	12	11	38	2	06	1	47
Csucsa	„	12	05	8	54	1	25	2	96	2	12
Rév	„	12	50	9	52	3	56	4	36	3	12
M.-Telegd	„	1	17	10	27	5	43	5	31	3	70
Nagyvárad (Vendéglő)	Érk.	1	45	11	04	6	52	6	29	4	49

Demjén Ágoston

műlakatos Kolozsvártt.
(Ezelőtt Veres Dániel.)

Ki több nevezetes bécsi és pesti mühelyekben és gyárakban magát kiképezte, tisztelettel kivánja a nagyérdemű helyi és vidéki közönséggel tudatni, hogy minden a lakatosi szakmába vágó

RENDES és MÜ-MUNKAK,

u. m. Virágtartó asztalok, Luszterek, a legujabb minták szerinti sir- és garádics rácsozatok, lépcsőzetek, csinos paluszterek, olvasó támlák:

épületi ajtók és ablakok

vasalások, mindenféle vastetőkhöz szükségeltető constructiók, villámhárítók,

finom zárak és templom ajtókhozi czifrázott pántok

elkészitését vert vagy kovácsolt vasból, gyors, pontos és a legmérsékeltebb, — csaknem az öntött vasból készültekhez hasonló árakban kész elvállalni, s a vidéki megrendeléseket is elfogadván, azokat pontosan teljesiteni.

Lakásom Kolozsvárt, Belszén-utcza 12. sz.
(Ezelőtt Veress Dániel.)

(305) 26—100 **Demjén Agoston.**

Egy nagybecsü találmány méltánylása.

Legfelsőbb nyilatkozatok:

I. Vilmos német császár: „az ön pompás malátakivonata", Ferencz József osztrák császár: „örömmel tüntetem önt ki." A szász király: „a királyné anyjának igen jót tesz." A dán király: „gyógyhatását tapasztaltam" A meklenburg-swerin nagyherczeg, „elismerésemet."

Gyógyjelentés.

Tekintetes ur! Nem mulaszthatom el ez alkalommal önnek tudomására juttatni, miszerint nőm az ön maláta-sörét már félév óta a legjobb sikerrel használja gyengeségi állapota és köhögése ellen; mert mig nőm már évek óta őszszel és tavaszszal, daczára annak, hogy egész patika gyógyszereket fogyasztott el: mégis a leggyötrőbb köhögéstől kinoztatott s ereje egészen elfogyott, a malátasőr használata óta minden köhögéstől ment, s erőteljes kinézést nyert. Továbbra is fel fogja a a malátasört használni. Jelen bizonyitványomat azon megjegyzéssel állitom ki, miszerint én a malátasőr használatához igen kétkedve nyultam, most azonban annak határozott pártolója lettem.

Kérem 58 palaczk malátakivonat egészségi sőr és 12 zacskó malata-mellczukorkának a megküldését.

S.-A.-Ujhely, 1881. május 14.

Tisztelettel

Gross Róbert,
az osztrák-magyar északnyugati vasut inspektora.

Hoff János,
cs. kir. udvari szállitó **Bécs** Graben Bränner strasse Nr. 8.

Főraktárok: **Kolozsvártt** Biró János gyógyszerésznél és Gergely Ferencz, Ditrich Sámuel, Csiki testvéreknél. **Brassóban:** Jekelius Ferd., Eremias Demeternél; **N.-Enyeden:** Kovács József gyógyszerésznél; **N.-Szebenben** F. A. Reissenbergernél; **Károlyfehérvártt:** Mihelyes S. és Nagy József gyógyszerésznél; **Medgyesen** D. Chartmannál; **Segesvártt:** Schuszter Nándor gyógyszerésznél! **M.-Vásárhelytt:** ucher Miksa és Hutflesz Károlynál.

Fiokraktár: Budapesten, Zsibárus-ulcza 7. sz. alatt. (392) 2—2

A fertőztelenitő szerekről.

A fertőztelenitő szerek fontossága elösmert tény; igen szükséges a szobai levegő tisztitására a lak és beteg szobák kigőzölgései ellen, és a leghatalmasabb ellenszere a ragályos betegségeknek. A kérdés tehát az hogy: Mely fertőztelenitő szer a leghasznosabb? A föltételek melyeket mi a fertőztelenitő szerek tulajdonságaihoz kötünk az, hogy ez valóban fertőztelenitő hatással birjon, s a légzőszervekre ártalmason nehasson, és hogy a szaglási szerveknek terhére ne legyen, Ezen feltételeknek egyes egyedül **Bittner Conifera-Spritje** felel meg, a mely fertőztelenitő hatásán kivül kedves erdő illatot is terjeszt, s ezáltal a légzőszervek és idegrendszerre éltetőleg hat. A Conifera-Sprit a patent permetező készülék alkalmazása által a szoba légjével egyesül, s ennél fogva ezen szernek alkalmazása minden lak és beteg szobában, gyermekágyasok és gyermekek lakszobáiban, szóval mindazon helyeken, hol ragályos betegségek, mint: himlők, scarlat, typhus, Diphteritis stb. járványos, a tekintélyek által ajánltatik. (424.) —7

Budapesten Török József és **Kolozsvártt** Dr. Hintz György gyógyszerésznél. Egy üveg „Conifera Sprit" ára 80 kr. 6 üvegé 4 frt. Egy permetező-készülék ára 1 frt 80 kr.

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

400,000 márk

főnyereményre kedvező alkalmat nyujt az állam által helybenhagyott és biztositott legujabbi nagymérvü sorsjáték

Ezen legujabb terv szerint berendezett sorsjáték azon előnynyel bir, hogy nehány hó alatt 7 huzásra 50,800 nyereménynek biztos kihuzása történik, melyek közt 400,000 márk főnyeremény. Azon kivül még a következő nyeremények vannak u.m.:

1	nyeremény	250,000 márk	1	nyeremény	12,000 márk.
1	„	150,000 „	23	„	10,000 „
1	„	100,000 „	3	„	8,000 „
1	„	60,000 „	55	„	5,000 „
1	„	50,000 „	109	„	3,000 „
2	„	40,000 „	212	„	2,000 „
3	„	30,000 „	533	„	1,000 „
1	„	25,000 „	1074	„	500 „
4	„	20,000 „	29,115	„	138 „
7	„	15,000 „			

A huzások tervszerint hivatalosan állapittatnak meg.

Az első és legközelebbi az államtól biztositott pénzsorsoláshoz való sorsjegyek ára:

1 eredeti egész sorsjegy 6 márk vagyis $3\frac{1}{2}$ o. ért. frt.
1 „ fél „ 3 „ „ $1\frac{3}{4}$ o. ért. frt.
1 „ $\frac{1}{5}$ „ $1\frac{1}{2}$ „ „ 90 kr.

A megrendelések posta utján beküldendő összegekre a legnagyobb pontossággal teljesittetnek és az ország czimerével ellátott sorsjegyek az illetőknek beküldetnek.

A megrendelésekhez szükségelt játéktervet dij nélkül küldjük, a melyben a nyeremények beosztása és osztályozása, valamint az illető befizetések láthatók, azonfölül a nyeremények jegyzéke minden huzásról az érdekelt feleknek haladéktalanul megküldetik.

A nyeremények kifizetése állambiztositék mellett pontosan történik, azonban a Magyarország minden nagyobb városában létező összeköttetéseinknél fogva a felek kivánságára egyenesen kézhez fizettetik.

Gyüjtődénk mindeddig különös szerencsének örvendett, és már számtalanszor nagy nyereményeket fizetünk ki érdekelt feleinknek, u. m.: 250,000, 225,000, 150,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000 stb.

A szilárd alapokra fektetett vállalatnál mindenütt bizva számithatunk élénk részvételre, ennélfogva kérjük, hogy a megrendeléseket annál könnyebben teljesithessük, azokat mielőbb, mindenesetre pedig még folyó év november 15 ike előtt beküldeni sziveskedjenek

KAUFMANN & SIMON
bank- és váltóüzlete Hamburgban.

U. I. Az ezáltal bennünk helyezett bizalmat köszönettel vesszük, s a midőn ezen uj sorsolás kezdetével szives részvételre felkérnők, továbbra is iparkodni el nem mulasztandjuk pontos és reelle szolgálatunk által tisztelt érdekeltjeink teljes megelégedését kiérdemelni. (433) 2—6

Dr. Lengils Fr. NYIR-BALZSAMA.

Már maga a növényi nedv, mely a nyirből foly, ha annak törzsökét megszurják, emberemlékezet óta, mint legkitünőbb szépitőszer ismeretes; de ha a nedv készitő utasitása szerint vegyi uton balzsammá készittetik, még csak akkor nyer majdnem csodálatos hatást.

Ha például este ezzel az arcz, vagy más valamely hely megkenetik már a következő reggelen csaknem észrevehetlen pikkelyek válnak le a bőrről, mely ez által fényes, fehér és lágy lesz. E balzsam az arczon támadt ránczokat, himlőket elsimitja, ifju arczszint idéz elő; bőrnek fehérséget, lágyságot és frisseséget kölcsönöz; eltávolitja legrövidebb idő alatt a szeplőket, májfoltokat, anyajegyeket, orrvörösséget, atkát s a bőr minden tisztátlanságait.

Egy korsó ára használati utasitással 1 frt 50 kr.

Valódiságában csak Budapesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, király. utcza; Pozsonyban PISZTORY PELIX, Mihályi kapu; Temesvárott TARCZAY ISTVÁNNAL; Agramban SIGM. MITLBACHNAL kapható.

(391) 6—12

Kitünő,

naponta friss bécsi, párizsi, debreczeni és chotai kalbászok, kassai és nagyszombati főtt sódar, magyar és veronasi szalámi, mortadella főt nyelv, finom disznósajt, nürnberci torma.

Idei

Ementhali, groyer, kárpáti, liptai, gorgonzola, eidami, Schwartzenbergi, reitenai imperial sajtok.

Sardinák, oroszhal, angolna, angovi, ostsec és hollandi hering, caviár kremsi és franczia mustárok, rum, tea, belföldi angol tea-sütemények, mindenféle déli gyümölcsöket nagy választékban ajánl

Szakál László,

Nagykorona-utcza és fő-ut sarkán Budapesten. Postán küldve 5 kig 33 kr, árjegyzéket kivánatra postán bérmentve szolgálok. (446) 1—3

Nyomatott a „KELETI" nyomdájában Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár - Biblioteca Universitară Centrală pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.